

Ο οφθαλμολόγος κ. Σπήλιος Χαραμής μετά συναδέλφων του εις Δεμίρ-Ίσάο

Η ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
 ΤΟΥ Τ. ΥΦΗΓΗΤΟΥ ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΟΥ
Σ Π Η Λ Ι Ο Υ Χ Α Ρ Α Μ Η
 ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

ΠΡΟΣΟΝ είναι μεγάλη ή μεταμορφωτική δύναμις τοῦ πολέμου εἰς ὅλα καὶ καθ' ὅλα! Τὸν ἤρεμον καὶ ἀπαθῆ μεταβάλλει εἰς γοργὸν καὶ ἀεικίνητον. Τὸν παχὺν ἢ δυσκίνητον εἰς εὐκίνητον καὶ λεπτόν καὶ εὐστροφον. Τὸν ὠραῖον καὶ μαλακὸν τὸν χαρακτῆρα καὶ σεμνὸν τὸ ἦθος εἰς ἄγριον καὶ ἔντονον καὶ ἀπότολμον. Τὸν ἄνθρωπον τοῦ εἰρηνικωτέρου ἐπαγγέλματος εἰς ἄνδρα πολεμοχαρῆ καὶ ἀφοβον, ὡς εἰάν ἀπὸ ἐτῶν ἦσκει τὰ ἔργα τῶν μαχῶν καὶ τῶν πολέμων.

Διὰ τὸ νὰ πεισθῆτε περὶ τούτων πάντων δὲν ἔχετε ἢ νὰ ρίψετε ἐν μόνον βλέμμα ἐπὶ τῆς ἐναντι εἰκόνας. Ἀμφιβάλλομεν εἰάν πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν μας — ὅσοι ἐξ αὐτῶν ὡς γνώριμοι ἢ ὡς φίλοι ἢ ὡς πελάται ἤλθον εἰς οἰανδήποτε σχέσιν ἢ ἐπικοινωνίαν μετ' αὐτοῦ — ἀμφιβάλλομεν εἰάν ὑπὸ τὴν εἰκόνα ταύτην δύνανται ν' ἀναγνωρίσουν τὸν πανελληνίου φήμης διαπρεπῆ μας ὀφθαλμίατρον κ. Σπήλιον Χαραμῆν.

Καὶ ὁμως εἶναι αὐτός! Ὁ ἴδιος! Ἀλλὰ μετασχηματισμένος εἰς

στιβαρόν ἐν ἐκστρατεία ἀξιωματικόν. Ἄλλὰ μεταπλασμένους εἰς ἀκα-
ταπόνητον τοῦ μεγάλου πρὸς τὴν Πατρίδα καθήκοντος ἀπόστολον.

* * *

Αὐτὸς ὡς ἀξιωματικός, ὁ ἐπιμελητής του ἐπίσης, οἱ βοηθοὶ του
ὡς ὑπαξιωματικοὶ νοσοκόμοι ἀνηρπάγησαν μίαν ὥραϊαν πρωταν,

Ὁ ὀφθαλμολόγος κ. Σπήλιος Χαραμῆς ὡς στρατιωτικὸς Ἴατρός
κατὰ τὸν ἑλληνοβουλγαρικὸν πόλεμον

ἅμα τῇ ἐκρήξει τοῦ ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου, ἅπαντες πρὸς
τὰ ἀπέραντα πεδία τῶν μαχῶν, σκορπίσαντες καὶ ἐκεῖ, ὡς ἐν ταῖς
ἐν Ἀθήναις καὶ Πειραιεὶ καὶ τοῦ Ζαννείου Νοσοκομείου κλινικαῖς
του, τὴν αὐτὴν φιλανθρωπικὴν δρᾶσιν, τὴν αὐτὴν ἐπιστημονικὴν
ικανότητα, τὴν αὐτὴν ἐπιμέλειαν καὶ δραστηριότητα καὶ κίνησιν.
Ἄλλὰ καὶ πρὶν ἢ ἔτι λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐνδοξὸν κατὰ τῶν

Βουλγάρων ἐκστρατείαν ὁ κ. Χαραμῆς, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον ὑπελείφθη τῶν φιλανθρωπικῶν, ἐπιστημονικῶν καὶ ἑλληνοφρόνων ἐκείνων ἀρετῶν, ἐφ' αἷς τόσον εἶναι γνωστὸς κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ εὐγενεστάτου αὐτοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἄμα τῇ κηρύξει τῆς ἐπιστρατεύσεως, ἐνδυθεὶς ἐκ τῶν πρώτων τὴν στολὴν τοῦ στρατιωτικοῦ ἱατροῦ ὁ κ. Χαραμῆς, μετέβαλε τὰς κλινικὰς αὐτοῦ εἰς αὐτὸ τοῦτο φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἔνθα πάντες, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου ἀξιωματικοῦ μέχρι τοῦ τελευταίου στρατιώτου, εὗρισκον περίθαλψιν καὶ θεραπείαν δωρεάν.

Οὐδεὶς φορῶν στρατιωτικὰ ἐπλήρωνεν ἢ θεραπευόμενος ἢ ἐγχειριζόμενος. Δωρεάν ἐτρέφετο καὶ δωρεάν ἐνοσηλεύετο καὶ δωρεάν περιεθάλλετο, μετὰ τῶν μητρικωτέρων μάλιστα φροντίδων. Ἐπαρηγόρει αὐτούς, συνέπασχε μετ' αὐτῶν, τοῖς ἐχάριζε γυαλιά, φάρμακα, εἰς τοὺς πτωχοτέρους μάλιστα παρέχων καὶ χρηματικὰ ἀκόμη βοηθήματα διὰ τὰς κυριωτέρας αὐτῶν ἀνάγκας.

Ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα Ὀλγα πολλάκις ἐπεμπεν εἰς τὰς κλινικὰς τοῦ πάσχοντος ἐξ ὀφθαλμικῶν τραυμάτων. Εἰς ὅλους τοὺς γενομένους ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ πολέμου ἐράνους προθύμως ἐπεμπε τὸν ὀβολὸν αὐτοῦ. Καὶ προθύμως, προθυμότατα ἔστελλεν εἰς πτωχὰς οἰκογενεῖας ἐφέδρων βοηθήματα. Οἱ περισσότεροι ἱατροὶ τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν σωμάτων τοῦ ἀπέστελλον καθ' ἑκάστην πάσχοντος ἐξ ὀφθαλμικῶν νοσημάτων. Καθ' ἑκάστην δὲ ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰς Κλινικὰς τοῦ θεραπευομένου δωρεάν οἰκογενεῖας ἐφέδρων, υἱούς, ἀδελφάς, συζύγους, θυγατέρας, μητέρας, πρὸς οὓς πάντας παρεῖχε ἄλλοτε μὲν φάρμακα, ἄλλοτε δ' ἐξεύρισκε πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν θέσεις, καὶ ἄλλοτε παρεῖχε πατρικώτατα τὰς συμβουλάς αὐτοῦ.

* *

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸ Ζάννειον Νοσοκομεῖον, τοῦ ὀφθαλμολογικοῦ τμήματος τοῦ ὁποίου τυγχάνει διευθυντῆς ἀπὸ ἐτῶν, τὰς αὐτὰς προσέφερε πρὸς τοὺς τραυματίας καὶ τὰς οἰκογενεῖας τῶν ἐφέδρων ἐκδουλεύσεις, καὶ ἐκεῖ προθυμότατος πάντοτε πρὸς πάντας καὶ πάσας, σύμβουλος εὐγενῆς, φίλος καλός, ἱατρὸς φιλάνθρωπος, στρατιώτης πρὸς κάθε ὑπὲρ τῆς Πατρίδος παθόντα προσηνέστατος.

Ἀκόμη καὶ τὴν ἰδιαίτεράν αὐτοῦ πατρίδα Ὑδραν δὲν ἐλησμόνησε, σπεύσας ἐκ τῶν πρώτων νὰ γείνη συνιδρυτῆς καὶ μέλος τῆς πρὸς συλλογὴν ἐράνων διὰ τὴν προτομὴν τοῦ ναυάρχου Κουντουριώτου ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν καὶ γενναῖον τὸν ὀβολὸν αὐτοῦ προσήνεγκε.

Δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι οὐδεμία τῶν πράξεων τοῦ κ. Χαραμῆ, καὶ ὡς ἐπιστήμονος διαπρεποῦς καὶ ὡς πολίτου ἐξόχου, εἶναι ἀμέτοχος φλογερὰς τιнос πατριωτικῆς πνοῆς. Τόσον ὡς ὀφθαλμίατρος ὅσον καὶ ὡς πατριώτης εἶναι πασίγνωστος παντοῦ. Θὰ παραμείνῃ δὲ παραδειγματικὴ ἢ εὐγενεστάτη αὐτοῦ ἔφεσις τοῦ ν' ἀποστείλῃ ἰδίαις δαπάναις, ἐπίτηδες, εἰς Ὑδραν τὸν ἐκ τῶν καλλιτέρων λο-

γογράφων και ἠθογράφων μας μακαρίτην Κληρονόμον, ὅπως μελετήση και τὰ τῆς ἱστορικωτάτης μὲν νήσου γενικώτερον, ἀλλ' ἰδίᾳ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἡρωϊκὴν και ἐνδοξοτάτην οἰκογένειαν τῶν Κουντουριωτῶν.

Και τοιαύτη μὲν ἡ δρᾶσις του κατὰ τὸν ἐλληνητουρικὸν πόλεμον.

* * *

Κατὰ δὲ τὸν ἐλληνοβουλγαρικὸν ὁ κ. Χαραμῆς λαμβάνει πλέον ἐνεργὸν μέρος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, προσκολληθεὶς εἰς τὸ χειρουργεῖον C. 1, και μετὰ τοῦ χειρουργοῦ κ. Σεβδάρη παρακολουθεὶ τὸ στράτευμα, πάντοτε πρόθυμος, πάντοτε ἐνθουσιώδης, πάντοτε ἀκατάβλητος ὑφ' οἰουδήποτε μόχθου και κόπου ἡμέρας και νυκτός.

Ἀφοῦ ἐπεριποιήθη τοὺς τραυματίας τῆς μάχης τοῦ Λαχανᾶ μετὰ τῶν ἄλλων στρατιωτικῶν συναδέλφων του, ἀφοῦ μετὰ τοῦ πάντοτε νικῶντος στρατοῦ μας διέρχεται, συνταλαιπωρούμενος και συμμετέχων ὅλων τῶν κινδύνων, ὄρη και βουνά, και φθάνει εἰς Κούλα, ἐγκαθίσταται τέλος εἰς τὸ ἐν Δεμίρ - Ἰσάρ ἐγκαταλειφθὲν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων μέγιστον στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, ὅπου και ἦτον ὁ σπουδαιότατος και μοναδικὸς σταθμὸς διαμετακομιδῆς τῶν τραυματιῶν ὅλου τοῦ μαχομένου στρατοῦ πρὸς τὴν Θεσσαλονίκην.

Ἐνταῦθα λοιπόν, ὁ κ. Χαραμῆς, ἔχων πλέον εὐρύτατον στάδιον δράσεως, ἐπιδεικνύει ὅλην τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ, ὅλον τὸ πρωτόβουλον αὐτοῦ πνεῦμα, ὅλην τὴν εὐστροφίαν και δεξιότητα αὐτοῦ εἰς κάθε περίστασιν ἀπρόοπτον και κάθε ἐμφανιζομένην αἰφνιδίαν ἀνάγκην τοῦ στρατεύματος.

Ἐπειδὴ οἱ ὀφθαλμικοὶ τραυματῖαι ἦσαν ὀλίγοι, ὁ κ. Χαραμῆς ὑπῆρξεν ὁ μοχλὸς ἐνταῦθα τῆς διαμετακομιδῆς τῶν τραυματιῶν, κατορθώσας, ὑπὸ τὸν ἀρχίατρον κ. Χρηστίδην, τὸν ἀληθῶς δαιμόνιον τοῦτον στρατιωτικὸν ἱατρόν, νὰ στείσῃ και διαμετακομίσῃ μετ' αὐτοῦ, ἐν διαστήματι 10 μόνων ἡμερῶν, 7,200 τραυματίας!

* * *

Πρὸ τῶν χιλιάδων αὐτῶν ὁ κ. Χαραμῆς ἀνέπτυξεν εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν αὐτῶν τὰς περικοσμοῦσας αὐτὸν ἀρετάς, ἐπιστημονικὰς και ἀνθρωπιστικὰς. Τόση ἦτον ἡ ἐπιμέλεια και χρησιμότης αὐτοῦ, ὥστε, ὅταν ὁ ἱατρός τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως κ. Ἀναστασόπουλος ἠθέλησε νὰ τὸν μεταθέσῃ, θεωρῶν ἄλλοῦ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ χρήσιμον, ὁ ἀρχίατρος κ. Χρηστίδης εἶπεν εἰς τὸν ἱατρόν τοῦ Βασιλέως: «*Μοῦ κόβετε τὰ χέρια ἂν μοῦ πάρετε τὸν κ. Χαραμῆν. Διότι δὲν εἶναι μόνον δεινὸς ὀφθαλμολόγος, ἀλλὰ και δεινὸς τοῦ καθήκοντος στρατιώτης*».

Ὁ δὲ στρατηγὸς κ. Σούτσος, βλέπων τὴν μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας ἐκτέλεσιν ταύτην τῶν καθηκόντων του, τὴν ἀναπτυχθεῖσαν δραστηριότητα και ἀντοχήν και ἐπιμέλειαν και τὴν ἰδιοφυῆσαν ἐν γένει εἰς τὸ νὰ εἶναι πανταχοῦ και πάντοτε ὁ πρόθυμος εἰς

κάθε ἀνάγκην καὶ κάθε δυσκολίαν διευκολυντής, ἐξεφράσθη ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνθουσιωδέστατα.

Ἄλλὰ καὶ πρὸς τοὺς χολεριῶντας, ὑπὸ τὸν στρατιωτικὸν ἰατρὸν κ. Πασχάλην, τὴν αὐτὴν ἐπέδειξεν ἐνθουσιώδη δρᾶσιν καὶ ἐργασίαν, ἐπισύρων πάντοτε ὄλων, τραυματιῶν καὶ ἀξιωματικῶν καὶ συναδέλφων των, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν ἀμέριστον.

Εἰς πᾶσαν δύσκολον περίστασιν ἐλέγετο: «**Ὁ κ. Χαραμῆς θὰ μᾶς τὸ ἀναλάβῃ αὐτό**». Καὶ ἐνταῦθα, καθὼς καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, πολλάκις ἐξώδευεν ἐξ ἰδίων, ὅπου τὸ ἐκάλει ἡ ἀνάγκη. Ἀκόμη καὶ τὰς δυσκολωτέρας τῶν ὑποθέσεων ἔφερε πάντοτε εἰς πέρας, πρὸ οὐδενὸς ἐμποδίου ὀρρωδῶν. Εἰς πλεῖστα ὅσα ζητήματα ἀνελάμβανε πρωτοβουλίαν. Εἰς λεπτομερείας δὲ ἀπείρους, καθ' ἃς πολλάκις αἱ μεγάλαι γραμμαὶ τῆς ὄλης ἐργασίας ἠδύναντο νὰ ζαλίσουν καὶ τὸν δραστηριώτερον, ὁ κ. Χαραμῆς ἦτο διαρκῶς πανταχοῦ παρῶν, ἐξομαλύνων, συμβουλευῶν, διευθετῶν, ἐξευρίσκων μεθόδους καὶ τρόπους καὶ μέσα τελεσφόρα ἐκ τοῦ μῆ ὄντος.

Ἐνῶ δὲ οὕτω ἔδρα, διαρκοῦντος τοῦ ἑλληνοβουλγαρικοῦ πολέμου, δὲν ἐλησμόνει νὰ προσφέρῃ ταυτοχρόνως πρὸς τὴν Σεπτῆν Βασιλισσάν - Μητέρα καὶ τὴν ἐν Ἀθήναις ὀφθαλμολογικὴν Κλινικὴν αὐτοῦ, ἵνα χρησιμοποιοῦσῃ ταύτην ὡς ἤθελε διὰ τοὺς ἐξ ὀφθαλμικῶν νοσημάτων τραυματίας.

* *

Τοιαύτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ καὶ κατὰ τοὺς δύο πολέμους δρᾶσις τοῦ ὀφθαλμολόγου κ. Χαραμῆ. Τοιαύτη ἡ δρᾶσις καὶ χρησιμότης τῶν κλινικῶν αὐτοῦ. Τοιαύτη δὲ ἡ ἐν γένει πατριωτικὴ αὐτοῦ, μέχρις αὐταπαρνήσεως, ἐνέργεια καὶ ἱκανότης.

Ὁ κ. Σπήλιος Χαραμῆς παρουσιάζεται οὕτω πραγματικῶς φαινόμενον ἐπιστήμονος καὶ ἀνθρώπου καὶ Ἕλληνος, συνδυάζων τὰ ἱπποτικώτερα τῶν χαρισμάτων, οἷα εἶναι ἡ ἀφιλοκέρδεια, ἡ ἐπιείκεια, ἡ εὐγένεια, ἡ φιλάνθρωπία, πρὸς τὰς ἐπιστημονικωτέρας τῶν ἀρετῶν, οἷα εἶναι ἡ ἐγχειρητικὴ αὐτοῦ ἱκανότης, ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ ἀντίληψις καὶ ἡ ἐκπλήττουσα ἀληθῶς ἐφ' οἰουδήποτε ὀφθαλμικοῦ νοσήματος διαγνωστικὴ αὐτοῦ ἀκρίβεια καὶ δύναμις.

ΕἰΣ ΤΟΥΣ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΥΣ ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ

ΒΑΣΙΛ. Γ. ΜΩΡΑΪΤΟΥ & ΑΘΗΝΑΣ Π. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΟΥ

εἰς *Μυτιλήνην*

*Μέσ' στήν οὐράνια δροσιὰ τῆς Δευτεριᾶς λουσιμένα
τὰ στέφανα τοῦ γάμου Σας καλοῦνχα θὲ νᾶνε
κάτου στής γαλανόλευκης τὸν ἴσκιον ἀνθισμένα
θὰ παίρνουν ξέχωρη ἐμμορφιὰ καὶ θὰ μωσχοβολᾶνε.*

(Ἀθήναι, 23 Αὐγ. 1913)

Σκ.